

□■ Cossetània

15 excursions a peu pels fars de Catalunya

Cecília Lorenzo Gibert

1

Col·lecció Fites

**15 excursions a peu
pels fars
de Catalunya**

Fites ■ 1

15 excursions a peu pels fars de Catalunya

CECÍLIA LORENZO GIBERT

□■ Cossetània

Primera edició: juny de 2021

© de l'edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

© del text i de les fotografies: Cecília Lorenzo Gibert

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Formes Gràfiques Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-052-6

DL T 301-2021

Índex

PRESENTACIÓ	5
1. El far del Fangar	8
2. El far del Cap de Salou	12
3. El far de la Banyà	16
4. El far de Torredembarra	20
5. El far de Sant Cristòfol.....	24
6. El far de Calella	28
7. El far de Tossa de Mar	32
8. El far de Palamós.....	36
9. El far de Sant Sebastià.....	40
10. El far de les Illes Medes.....	44
11. El far de Roses.....	48
12. El far de Cala Nans.....	52
13. El far del Cap de Creus	56
14. El far de s'Arenella	60
15. El far del Cap de Biarra (o de Cap Béar)	64

El far del Cap de Biarra (o de Cap Béar)

Presentació

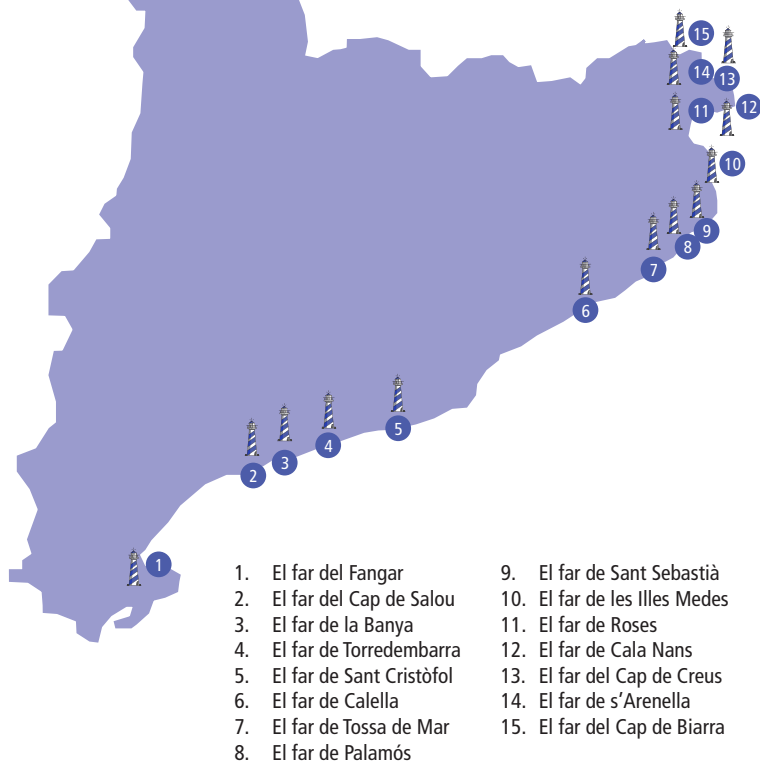

Els moderns sistemes de navegació per satèl·lit i les noves tecnologies han fet que els fars deixin de tenir la importància de fa dècades. Avui, l'antic ofici del faroner o la faronera, que vivia al mateix recinte de la torre i que en tenia cura dia a dia, ha desaparegut. Els fars funcionen tots per control remot i, a poc a poc, el seu manteniment i la seva gestió es va traspasant a institucions que puguin fer-ne un ús no lucratiu. Tanmateix, els fars segueixen il·luminant nit rere nit el camí dels vaixells perduts o desorientats. Els seus batecs de llum, que indiquen d'una manera inequívoca la seva localització, continuen essent part indestriable del paisatge del nostre litoral.

Els fars acostumen a trobar-se en indrets estratègics i, gairebé sempre, en llocs poc freqüentats i allunyats de carreteres principals. Escenaris de pel·lícules i novel·les, punt de mira de fotògrafs i pintors, els indrets on s'ha col·locat un far són sempre fascinants: al cim d'un turó vora la mar, als peus d'una platja, al capdamunt d'un penya-segat, presidint una vila marinera... Per conèixer un bon grapat d'aquests llocs idíl·lics us proposem un recorregut pel litoral català a través de quinze excursions que comencen, acaben o passen per un far. Són rutes que recorren trams de la Costa Vermella, la Costa Brava, la Costa Central, la Costa Daurada o les Terres de l'Ebre, que permeten visitar un bon grapat de fars i, al mateix temps, descobrir-ne l'entorn.

De nord a sud, del cap de Biarra al delta de l'Ebre, Catalunya disposa d'una vintena de fars. La majoria van ser construïts a partir de mitjans del segle XIX, com a resultat dels primers Plans d'Enllumenat de l'Estat, en època d'Isabel II. Abans ja hi havia hagut senyals lluminosos per tot el litoral, però eren més petits

SITUACIÓ DELS FARS

i rudimentaris. El primer gran far que es va aixecar a Catalunya va ser el del Llobregat, el 1852, una torre de llum que encara resta dempeus, però que ha quedat amagada dins de les instal·lacions del port de Barcelona i resulta de difícil accés per al públic. Poc després, el 1853, es va construir el far del Cap de Creus, el més oriental de la Península. I a partir d'aquest moment van anar proliferant torres de llum per tota la costa. En molts dels fars bastits en aquest període encara es pot llegir la frase "Reinando Isabel II" escrita a la pedra o en una placa situada en algun espai preferent, a la façana o al rebedor. Més endavant, ja a començaments del segle XX, se'n van construir de nous en llocs on abans no n'hi havia hagut i, en alguns casos, les torres que havien quedat petites i que tenien poc abast lumínic van ser substituïdes per altres de més altes. A mesura que anava passant el temps, avançava la tècnica pel que fa a combustibles, llanternes, sistemes òptics o de rotació. I cada cop era menys necessari la presència d'una persona que vetllés diàriament pel seu funcionament. L'últim far del litoral català va ser inaugurat l'1 de gener de 2000. És el far de Torredembarra, que també és el més alt i és l'únic que permet pujar al capdamunt de la torre, ja que programa visites guiades en diferents períodes de l'any.

En les darreres dècades els edificis que antigament s'usaven com a habitatge dels faroners i les seves famílies han quedat en desús. Actualment només resten habitats dos fars: el de Salou i el de Palamós. Hi ha alguns fars en els quals s'ha optat per derruir alguns dels elements constructius que acompanyaven la torre de llum, d'altres han quedat abandonats a l'espera d'un nou ús o fins i tot s'han traslladat per garantir-ne la conservació. És el cas del far de la Banya, una de les tres torres de llum metàl·liques que hi havia al delta de l'Ebre, que va portar-se fins al dic de Llevant, al port de Tarragona, per ser restaurada. Per últim, en uns pocs s'hi ha fet una reforma per destinar-los a museus o centres d'interpretació. És el cas del far del Cap de Creus, el far de Tossa de Mar, el far de Calella i el far de Sant Cristòfol, a Vilanova i la Geltrú. Són quatre exemples de transformació exitosa: els edificis renovats, a més de ser guaita de pescadors i de mariners, funcionen com a espais de divulgació cultural o mediambiental.

Sigui com sigui els fars són part indestriable del patrimoni històric i arquitectònic. I ho són també a parts iguals del patrimoni natural. Hem integrat els fars com a elements vius dels nostres paisatges costaners. El far del Fangar és part de la inacabable llengua de sorra de la platja de la Marquesa, igual que el far de Cala Nans culmina el paisatge abrupte sobre la petita cala de Sa Sabolla o que el far de les Illes Medes posa la cirereta amb la seva cúpula vermella sobre la roca, al capdamunt de la Meda Gran. Els fars són de la mar i de la terra. Guardians i guies de navegants i, alhora, icones universals de recolliment i llibertat. Avui l'horitzó és fosc i ple d'incerteses. Necessitem, més que mai, que els fars no deixin de picar-nos l'ullet.

El far de Sant Cristòfol, a Vilanova i la Geltrú

La platja dels miratges

El far del Fangar

La platja de la Marquesa i la punta del Fangar

La punta del Fangar, a l'extrem nord del delta de l'Ebre, és un dels espais naturals més singulars de Catalunya. El seu aspecte, gairebé desèrtic, amb el far vermell i blanc, solitari, envoltat d'extensos sorralles, el converteix en un escenari màgic. S'hi arriba des de Deltebre per la carretera local que porta a la platja de la Marquesa. Des d'aquí fins al far hi ha quatre quilòmetres que cal recórrer a peu travessant tota la península entre dunes de sorra fina i daurada.

el far

Una torre blanca de vint metres d'altura i tres de diàmetre, molt senzilla, amb una franja vermella a sota de la llanterna i una petita porta a la base amb un reduït tram d'escales per accedir-hi. És el far del Fangar, un dels símbols arquitectònics del delta de l'Ebre, situat a l'extrem de la península del mateix nom, que s'endinsa a

la mar al nord de la desembocadura de l'Ebre. El seu nom ens parla del terreny sobre el qual s'aixeca aquest senyal lumínic, una gran fletxa litoral que inclou el sistema de sorralles i dunes mòbils més ben construït del Delta. Avui és un dels espais més visitats del Parc Natural del Delta de l'Ebre, protagonista de centenars de fotografies. La seva història es remunta al 1864, any en què es documenta la primera estructura de ferro, de vuit metres d'altura, i la primera llum que indicava als vaixells la proximitat de la punta del Fangar en aquest mateix indret. Es va encendre per primer cop l'1 de novembre de 1864. Més tard, el 1929, va deixar de tenir faroners que visquessin al mateix far i es va annexar al far de l'illa de Buda. Durant la Guerra Civil va quedar abandonat i destruït i el 1956 es va decidir desmuntar les parets i deixar només la torre dempeus. L'any 1972 se substituï tot l'edifici per una torre metàl·lica construïda sobre una plataforma. Mesurava vuit metres i estava pintat amb franges negres i blanques. Ja el 1986 es construeix la torre de formigó actual amb la banda vermella. Avui, de dia el far es veu des de les platges properes (Eucaliptus, la Marquesa i l'Aluet, des de l'Ampolla, Camarles o l'Ametlla de Mar). De nit, el seu llum és visible des d'una distància de dotze milles nàutiques.

De nit es pot reconèixer pel seu senyal: una llum blanca intermitent cada dotze segons

la ruta

Itinerari: Platja de la Marquesa – far del Fangar – platja de la Marquesa.

Aigua, menjar, una gorra per al sol, una jaqueta per protegir-se del vent, uns binocles i moltes ganes de caminar. És el que necessitem per fer aquesta excursió d'aproximadament 8,2 km (quatre i escaig d'anada i el mateix de tornada) per un dels paisatges més curiosos de la geografia catalana: la punta del Fangar, al delta de l'Ebre. Es tracta d'un dels braços de sorra que ha format l'Ebre a la seva desembocadura, un indret en què l'atractiu rau en les absències; és a dir, que agrada més precisament pel que no té (vegetació, construccions,

	8,2 km
	3 hores 15 minuts
	5 metres
	40°47'26.3" N 0°46'06.6" E

serveis, gent, asfalt, ombres...) que pel que té. L'element que més caracteritza el paratge són les seves dunes —que mai no són iguals, ja que es troben a mercè del vent o de la pluja, que fan que canviïn de forma—, però també el far que hi ha al final, enmig del no-res: el far del Fangar, que és la destinació

Escalles i porta d'entrada del far

Informació

Oficina de Turisme de Deltebre
/ Ecomuseu del Parc Natural del
Delta de l'Ebre
Carrer del Doctor Martí Buera, 22
Deltebre
Tel. 977 489 679
<http://parcsnaturals.gencat.cat>

d'aquest recorregut i punt de referència durant la llarga caminada.

Arribem al punt de partida de la ruta des de l'Ampolla o des de Deltebre, a través de les carreteres locals, tot seguint les indicacions que porten a la platja de la Marquesa. A l'extrem nord d'aquesta platja es troba el restaurant Vascos, on deixem el cotxe i a partir d'aquí continuem a peu. Ja des del començament tractem d'agafar el ritme i intentem no perdre'l, ja que es tracta d'una passejada que no té cap dificultat però que és llarga i monòtona. Les úniques distraccions són la quantitat de pals i troncs que ha portat el mar i el vent fins aquí, les petxines —n'hi ha moltes— o el vol dels ocells que sovint recorren la zona, ja que hi ha alguns espais de la punta on fan els seus nius. De fet, la zona és molt important com a àrea de refugi i alimentació d'espècies d'ocells aquàtics migratoris. La millor època per veure'n és la primavera. En aquesta estació de l'any (que coincideix amb l'època de nidificació) acull un bon nombre de colònies d'aus marines que es poden observar fàcilment des dels observatoris situats a l'esquerra de les pistes d'accés.

A més de les dunes, si fa sol i una mica de calor podem experimentar un fenomen que és habitual als deserts: els miratges que s'acostumen a produir a mig recorregut. Es tracta d'il·lusions òptiques que consisteixen a veure una superfície d'aigua (com un mar o un estany) on en realitat no hi ha res. Aquest fet es produeix per l'acció

Aquest far i la península del Fangar han estat escenari de diverses produccions cinematogràfiques. Algunes de les més conegudes són el videoclip de la cançó *Vertigo*, del grup irlandès U2, o la pel·lícula *Sàhara*, amb Penélope Cruz i Mathew McConewey

La platja de la Marquesa i el far del Fangar

de la calor sobre l'aire, el qual altera la refracció de la llum i crea la il·lusió.

Sembla que no hi haguem d'arribar mai, però finalment, després de caminar durant una hora i mitja, ar-

ribem al far del Fangar. Observem el paisatge protagonitzat per les dunes, el mar i l'Ametlla de Mar, al fons, que ens recorda que no som gaire lluny de la civilització.

Reptes

Fes front als reptes durant la teva excursió, apunta les respostes i completa el qüestionari que trobaràs dins el QR al final del llibre per guanyar un premi!

- 1** A la placa que trobareu al costat de la porta del far, hi diu la seva alçada sobre el nivell del mar. Quina és?
- 2** Compta els esglaons de l'escala que porta a l'entrada del far. Quants n'hi ha?

Una farola de postal

El far del Cap de Salou

El camí de ronda, del passeig de Salou
al mirador del far

Al cor de la Costa Daurada, el far del Cap de Salou és un dels fars més antics i millor conservats de Catalunya i un dels pocs que encara està habitat. Un camí de ronda molt ben condicionat i senyalitzat hi arriba des del mateix passeig marítim de Salou tot passant per algunes cales, zones de penya-segats i balconades sobre la mar Mediterrània. Els voltants són plens de pins i vegetació mediterrània, on s'han instal·lat plafons que informen sobre la flora i la fauna més característica de la zona.

el far

El cap de Salou és un dels accidents geogràfics més importants del litoral de la Costa Daurada. Els salouencs i salouenques l'anomenen "el roquer", i es tracta d'un conjunt rocós que s'endinsa cap al mar i que s'enlaira fins a una cota de 75 metres a la zona de la Talaia. Precisament al capdamunt d'aquest turó es troba el far de Salou, construït fa més de cent anys en aquest indret per tal de senyalitzar l'existència del mateix cap i orientar les embarcacions en el seu viatge pel litoral tarragoní. Inicialment, el projecte preveia instal·lar aquest far

al port de Tarragona, un port que es va començar a construir el 1790. Es va pensar a col·locar-lo a l'entrada del port, al dic de llevant, però a mesura que avançaven les obres, més lentament del que s'havien previst, i amb la previsió que el dic aniria creixent amb el temps, es va decidir instal·lar un senyal de tipus provisional a Tarragona i construir el far al cap de Salou, segons constava al Pla d'enllumenat que es va fer en època d'Isabel II. Es va encendre per primer cop el 1858. És, per tant, un dels fars més antics de Catalunya. El seu estil és semblant a altres fars de l'època: un edifici quadrat i gran amb grans finestres amb vistes al mar, d'estil isabelí, clàssic, que havia d'acollir els torrers (normalment dos) i les seves famílies; espais que s'usaven com a magatzem per al combustible, i una torre amb una franja vermella amb l'òptica i la llanterna al capdamunt. El seu abast lumínic és de quinze milles nàutiques. Avui dia el far es troba envoltat d'urbanitzacions i cases, tot i que encara conserva un entorn amb força vegetació i pins. Antigament no era fàcil accedir-hi: quedava a uns quatre quilòmetres del nucli de Salou, que aleshores era un petit llogaret mariner que pertanyia a Vila-seca, i s'hi arribava a peu o en

El far de Salou emet un llum fixa variada per espurneigs de quatre segons en quatre segons

carro a través de camins que no tenien gaire bones condicions. El 1934 es va construir la carretera fins al far perquè els enginyers que el visitaven un parell de vegades al mes poguessin accedir-hi més còmodament. El far va apagar-se només durant la Guerra Civil, tal com va passar amb altres fars del litoral. Avui dia és un dels pocs fars que encara acull el torrer que se'n fa càrrec. La millor manera de veure l'edifici i la torre és envoltant-los a peu pel camí de ronda que ressegueix el cap de Salou. Fa poc que s'hi han habilitat algunes passeres, pasarel·les, miradors i plafons amb informació sobre el far, el paisatge que s'albira i la fauna i la flora més característica de l'entorn.

El mirador i la rosa dels vents al cap de Salou

la ruta

Itinerari: Esplanada de Pilons (Salou) – platja dels Capellans – cala Llenguadells – platja Llarga – Replanells – cala Penya Tallada – cala Font – cala Vinya – cala Crancs – far de Salou.

Aquesta ruta, de sis quilòmetres i mig, permet recórrer el litoral des de la zona de Pilons (una esplanada a la vora del passeig de Salou on s'aixeca un monument en forma de gran vela de vaixell) fins al far de Salou, tot passant per platges, cales, miradors i zones de penya-segats envoltades de vegetació mediterrània. L'itinerari consta de dos

El seu llum abasta una distància de quinze milles nàutiques

6,5 km

2 hores 20 minuts

77 metres

41°03'21.1"N 1°10'20.3"E

trams: de Pilons a Replanells (un parell de quilòmetres), totalment habilitat amb rampes, passarel·les de fusta, escales o miradors; i de Replanells al far (quatre quilòmetres i mig), en aquest cas un camí natural que ressegueix el litoral per corriols. El recorregut segueix l'antic camí de ronda que s'usava per a la vigilància de la costa i per on trescaven els pescadors. La recuperació d'aquest sender ofereix la possibilitat d'arribar a llocs on durant molts

Les passarel·les de l'itinerari que recorre el cap de Salou

Reptes

Fes front als reptes durant la teva excursió, apunta les respostes i completa el qüestionari que trobaràs dins el QR al final del llibre per guanyar un premi!

- 1 Si us hi fixeu bé veureu que a sota de la torre del far hi ha un cartell amb una inscripció que hi diu "Reinando Isabel II" i a sota, en números romans, una xifra. Escriu aquesta xifra. A quin any es refereix?
- 2 A prop del far trobareu una rosa dels vents. Quin vent hi ha entre el de migjorn i el de llevant?

anys no es podia accedir. L'excursió ens mostra la gran riquesa natural i paisatgística de la zona. El punt de sortida és als Pils, un espai que rep aquest nom perquè en aquest punt del litoral els pescadors lligaven les seves embarcacions de vela als nombrosos "pils" (elements constructius verticals i normalment cilíndrics) instal·lats la façana marítima. Actualment trobem una escultura en forma de vela que recorda aquest passat pesquer, obra d'Antoni Rosselló Til. Des dels Pils la ruta pren direcció sud i passa per la platja dels Capellans, on es poden veure les restes de l'antic Llatzeret, construït el 1829, i la cala Llenguadets, des d'on es poden observar els búnquers construïts durant la Guerra Civil. De seguida s'arriba a la platja Llarga, un entorn ja allunyat dels circuits turístics més habituals i de les platges

Informació:

Oficina de Turisme de Salou
Plaça d'Europa, s/n. Salou
Tel. 977 35 01 02
www.visitsalou.eu

Fins a l'any 1934 no tingué un camí de servei per connectar-lo amb el món exterior. A causa de les dificultats de comunicació, es va construir un moll que encara existeix, en una petita cala al peu del far. Per aquest moll es descarregava el combustible i altres efectes procedents del Port de Tarragona

més freqüentades. Des d'aquest punt accedim (ara ja per un camí natural) al cap de Salou, un lloc d'interès per a l'observació d'aus marines com ara baldrigues, mascarells, frarets, gavots, calàbries, ànecs marins o gavines corses, especialment durant la primavera i la tardor. De fet, en diferents indrets del camí trobem panells informatius il·lustrats sobre les diferents espècies d'aus marines que es poden observar des del mirador. En total, vint espècies d'aus amb les respectives fotografies, el nom en català i el científic. Des de la platja Llarga fins al far hi ha dos quilòmetres de distància, que transcorren primer pels penya-segats fins a la cala Font, cala Vinya i finalment cala Crancs. Aquesta darrera és la més oriental de les platges de Salou; envoltada de pins i delimitada, amb uns límits completament naturals, per la punta de la Falconera a la dreta i la punta del Cavall a l'esquerra. Hi ha diferents serveis per als banyistes, com papereres, lavabo, serveis de socorrisme o dutxes. A la zona que envolta al far hi ha un mirador i una placa on s'expliquen algunes característiques de l'edifici. Es pot donar la volta al recinte per veure el far des de diferents angles i tornar a Salou pel mateix camí.